

NOTE DE CĂLĂTORIE ÎN ITALIA

de OVIDIU GENARU

Cei mai mulți rămin în Neapole fiindcă, se zice, e formidabil. Rămin pentru Pompei, Herculaneum, pentru Capri, Ischia, pentru Caserta, pentru Sorrento și Amalfi și, evident, pentru năucitorul Neapole ca frontieră de unde începe să lumineze steaua uscată a Sudului. O presimți însă de pe peroanele Romei, la *binario* 13 fizionomii mai dure, tuciurii, agitație mare, genți mai uzate îndoapă trenul pe fereastră, apar maieurile pe torsul bărbaților, prunci și mame scunde, bicepsii munciți în toată lumea, țipete dialectale în care predomină chi-ul; ambianța îmi aduce aminte de plecarea la oaste și iată, începe mica mizerie latină a aruncării scrumului de țigară *dappertutto*. Ici colo cite o pereche blondă din Nord cutează spre soarele Siciliei; ea — lăptoasă și cirlionțată, el — apatic și insultător de înalt; abia și-au așezat rucsacurile impermeabile la portbagaj. Probabil nemți care vorbesc englezește sau neozeelandezi stabiliți în Islanda, sau, știu și eu, fiul și fiica gumei de mestecat gheață; un fel de copii parcă procreați în vitro, în tot cazul curați, cam laxi și foarte suedezi, care se înmulțesc numai între ei și, scriu tratatele, chiar asta cu mare dificultate din pricina nopților polare despre care am auzit că ar fi un fel de melancolie peste orașe. Cu rucsacurile alea în spate, voluminoase, colorate, cu zeci de curelușe și cataramae ei poartă în spinare chiar și camera de hotel și foarfecă Europa în toate direcțiile împletind cunoașterea cu sportul și amorul.

În trenul pe care scrie Roma—Siracusa nu te așteaptă confortul ci oboseala după care ai jinduit. Și oboseală este o țară. Calabrezii și sicilienii o cunosc deopotrivă fiindcă, îmi spunea un *Alfio*, fac drumul Londra—Palermo odată la trei luni să-mi văd Marea Copilăriei, după ce spăl vasele restaurantului „Diana“, care este și soția viitorului rege al fostului imperiu britanic. Țările din Ceață au nevoie de noi ca de aer proaspăt; dacă noi am lipsi pe-arolo s-ar aduna munți de farfurii și tacimuri murdare, circulația s-ar bloca și civilizația lor ar pieri. Noi sintem salvatorii Occidentului, spălăm bine vasele. Italia — rifiuti di Europa, Sicilia — rifiuti d'Italia. Îl chema chiar *Alfio*, era laureat dar putea să-l cheme și Carmelo fiindcă la sicilienii nu contează. Poți purta ori ce pronume dar să fie unul din aceste două, așa cum la fetele de sex feminin e obligatoriu să fii Rozalia, Agata, Graziela sau Conceta. Expresia „Fete de sex feminin“ nu trebuie să mire pe nimeni; la Messina în gura gangurilor, băieți în travesti, cu pomeții obrazilor fardați violent, rujați și

purtători de fuste, cu sini falși surid provocator novicilor. Dar parcă nu știu ce împărat roman nu se căsătorise cu un băiețel de patrușprezece ani ! Dar parcă nu știm că puterea absolută duce la nebunie ! Apoi nebunia devine Lege, ne obișnuim cu ea și scrinteala devine apa caldă în care ne îmbăiem copii seara, înainte de culcare.. Și așa mai departe până în vecii vecilor. Important e să ai o tradiție !

La Neapole, ca un semn că ai trecut barierele Sudului, trenul se întoarce deandoselea ; e noapte și nu mai contează dacă mergi cu spatele înainte. Un mic izvor de sudoare țîșnește după ureche, alunecă pe ceafă, altul se varsă în el, doar ai două urechi, pielea e umedă, acum e un riu pe șira spinării care se varsă în delta chiloților. Cămașa e a doua ta piele iar călătoria spre inima fierbinte a Siciliei abia a început. Sezonul ploilor a încetat astă primăvară, prin aprilie, și abia în octombrie se obișnuiește ploaie. Ceea ce crezi că ar fi nori nu-i decît imaginea în oglindă a dorinței tale de a ploua, poate răsfrîngerea livezilor de portocali care tîvesc Insula. Acum parcă știu despre ce este vorba lumea schim ată pe peronul Romei, de la *binario* 13 este lumea care vede atît de rar ploaia. Sînt furnicile soarelui, Africa iradiază, căldura se varsă peste margini, traversează Mediterana și aprinde lumina în lămi și smochinii Siciliei. Uneori Insula cade în zodia focului.

Crezi că voiajul e chiar plictisitor ? Crezi că poți să dormi ? Îți rezemi capul de ceva tare, la clasa a II-a totul e tare, am o întreagă teorie despre asta, o expun și vecinilor mei de compartiment care mă cred polonez. O, dimpotrivă, zic, ei eu sînt insular, ei se bucură, cum așa ? Le divulg secretul că locuiesc o insulă latină înconjurată de o mare slavă, insula e fixă, nu poți visli s-o duci departe. Ei se amuză, eu nu. Credeau că sînt polonez, nu sînt polonez, noi românii sîntem foarte români, doar părul atît cît mi-a rămas e nordic, aș vrea ca dacii să fi fost blonzi. Aș fi vrut să fi fost un dac tipic dar nu s-a putut din pricina Mării în care plutește Insula mea. Deci nu eram polonez. Columna, zice laureatul, la Roma, auzise de ea dar n-o văzuse, noi italienii cunoaștem alte țări, pe-a noastră de loc. Le dau amănunte acum Columna e înconjurată de o schelă, e în renovare, nici n-am putut s-o fotografiez. Aha, *fratello*, eclamă el, știu, *fratellastro*, mama Roma, Roma-nia, am dat examen la istorie dar nu mi-a folosit la nimic ; mamă comună, tată diferit. Yes, confirm eu simțind cum le devin drag. Tipul de vizavi, cam bărbos, geometru la Ragusa, cu ciolanele vizibile, se descaltă, își întinde picioarele pe bancheta mea ca un semn de prietenie. Vagonul e *affollatissimo*, adică foarte aglomerat, se vede și după cele trei consoane duble ale cuvîntului. Parcă aud mici împușcături și cum stau cu ochii închiși construiesc un climat de insecuritate mă obsedează calamitatea de a mi se fura dolarii, pașaportul și biletul de tren. Ideea mă înspăimîntă, dacă nu-mi fac griji mă cuprinde toropeala. Nu cumva somnul meu e provocat ? Bomboana oferită de geometru nu conținea vreun somnifer ? N-au descărcat vreun spray în compartiment ca în Arlberg-Expres ? Parcă mă simt intoxicat, parcă pierd contactul cu realitatea obiectivă, cum spun dialecticienii noștri. Să-mi înhațe pașaportul, să-l vîndă Nu știu-cui. Autosugestia naște și monștri, nu numai somnul rațiunii. Pleoar

pele grele, mfinile grele. Sint victima lecturilor? Manevrat de mass-media? Dar in trenul Belgad —Veneția nu-mi relatase drăguțul de Lalo, să-l numesc astfel, nu-mi relatase el cum incercase să sustragă o mintru luni de *prigionia* la sirbi și ieșise chiar atunci și mergea spre casa lui, la nevastă și copil, undeva, pe lângă Modena, la Camposanto? Cu un milion de lire italianul își poate cumpăra o amantă fără acte; o ține închisă într-o cameră închiriată; cameră cu suflet, cum spun ei, femeie în cușcă. Vorbec serios, în Catania există așa ceva, comerț cu carne vie, cine se duce? Povestea lui Lalo mă pune pe gânduri. Mari contrabandiști italienii ăștia! Fără pereche. Cit privește micile impușcături inventate de îngrijorarea mea ele nu erau decit zgomotele potolirii setei; se deschid cutiile de Fanta, sau Cola, sau Sprite, sau Heineken sau Alte-zeci-de-feluri de băuturi reci. Foarte ciudat că în țara asta răcoritoarele sint reci și foarte acidulate. De altfel voi remarca surprins că la un mic bar dintr-un *paesino*, Mascalucia, la poalele Etniei, toate cele 18 feluri de înghețată sint reci, dulci și au gust de fructe proaspete. Pe-acolo cind te întâlnești cu un prieten nu se folosește cinzeaca cu Cinzzano ci invitația la un *gelato*. Planul la desfacerea băuturilor e în suferință. Deși Italia, de la Veneția și pină în bombeul cismeii, și peste strîmtoare, la Marsilia, este o vie continuă. În bar se fumează, se poate bea o cafea piccolissima, microscopică, pură, trăznitoare, care produce luciditate politică. Evident, politică de bar, șuietă, *parole*. Ca și Aiurea toți se plîng și mai cu seamă sicilienii. Ei dau vina pe guvern, pe climă, pe solul stîncos, *siamo un popolo de parlatori*, de asta mi-am dat seama încă din tren cind amicii mei ocazionali și gentili, eram fratello, nu-i așa, amicii mei, laureatul (în ce?) și geometrul ofereau cele mai eficiente soluții politice tuturor problemelor care frămîntă peninsula, insula și omenirea: discutau în contradictoriu, erau Puterea și Opoziția, Contrariile deși amîndoi supseseră acelaș lapte al Ragusei. Prea puțină unanimitate, mi-am zis, naște Haos și nu-i bine. Nu-i bine de loc. Toți ar trebui să avem aceeași părere.

În vremea asta trenul se inflge în inima căldurii, străpunge tune-luri, vai! atît de multe, prin aceste uriașe artere de piatră aerul e rece și umed, apoi iar stelele sudului deasupra Calabriei aride și în toate compartimentele, cine nu doarme, produce zumzet politic, acuză incompetența politicianilor, jocul de interese, jocul dublu al poliției, terorismul, invazia mascată a japonezilor și americanilor, ca pe o a doua debar-mul, de data asta economică. Drept relaxare se întoarce pe toate fețele cazul Sofiei Loren căreia, întoarsă în patrie, Italia i-a oferit trandafirul recunoștinței și puscăria la Caserta, un *palazzo* dîvin cu nu se știe cite sute de încăperi imperiale. Italienii se plectisesc doar atunci cind au ce mînca. În rest pun la cale spectacole.

Îmi place teribil la clasa a II-a, e un fel de minereu călător, fără ștaif și cravată, o periferie cehoviană unde fleacurile strălucesc ca dia-manțele și dau farmec umanității cu mai puțini *soldi*, adică bani. Sint mantele și dau farmec umanității cu mai puțini *soldi*, adică bani. Sint și rămîn un călător de clasa a II-a, ceva mai la coada trenului. E o plăcere dirijată de circumstanțe economice, ca să spun așa, cunoașteți. Ador

aglomerația, lumpenul, efortul de a-mi găsi un loc dînd din coate, patru pe o banchetă, 1 000 kilometri așa, ador pensiunile obscure de la etajul IV la care ajungi urcînd gîfîind cele două valize și nu găsești loc, e *completo*, și doar voiai un singur pat ieftin iar signora Fiorella se scuză că nu dispune decît de un *letto matrimoniale*, adică, să plătesc și locul femeii care ar trebui să fie cu mine și din păcate nu-i.

Cînd călătorești cu clasa a II-a ești hotărît să trăiești totul la clasa a II-a. Ah, signora Fiorella din Roma, cum îmi cerea ea banii înainte, cu noaptea-n cap, voce răgușită, uzată, de preocupată, domnule imposibile sînt mari, 20 000 lire e prețul minim, va să zică un dolar ora de somn, calculez în valuta țării mele și mă sperii, sîntem neîntrecoți specialiști în asta, computerizați, bietul de mine de unde să știu eu că din curtea interioară, pînă după miezul nopții televizoarele și gălăgia locatarilor îmi vor transforma somnul într-o dorință irealizabilă?! Jubilez însă la gîndul că am la purtător celebrul salam de Sibiu, o adevărată armă roșie care-mi rezolvă considerabil obiceiul uricios de a minca. Adaog la proteina de-acasă un litru de lapte peninsular, trei *panini*, o piersică și cei 20 kilometri de mers pe jos de mîine mă așteaptă să-i consum. Rezist, nimic nu mă umilește, nici chiar marile pulmanuri cu toilette chimică. Trec printre bunurile pămîntești, m-am desprins de contingent, calea spre Spirit îmi este deschisă, n-am dorinți și de ce le-aș avea.

Pînă la Siracusa e cale lungă; voi călca pe urmele lui Platon-grecul, flozoful-filozofilor vindut de un Oarecare Tiran ca sclav, asta se cunoaște. Uneori Tiranii se lipesc de cîte un nume ilustru ca să rămînă în istorie, altfel îi înghite groapa comună. Dacă mă gîndesc bine, în urmă e numai nebulie.

De la Neapole la Villa San Giovanni, unde voi părăsi pe un *traghetto* pămîntul ferm al Europei ținutul e arid, împărăția caprelor, cum am învățat din filme și jurnale, populația rară, ca bărbații prin satele noastre numai că în ultima vreme au apărut de-a lungul țărmului mici reședințe de vacanță. În august italienii se retrag la mare să se bălăcească în apa cea mai albastră printre sirene și pești-spadă.

Paralel cu linia ferată autostrada aeriană Del Sole, undeva sus, evită stîncile, apare-dispare, cînd cocoțată pe piloni, cînd suptă de gale-riile cu lumină de sodiu și imense ventilatoare; prelungind piatra roșie, pe coifurile reliefului accidentat cîte un *paesino* cu străzi comprimate și celeste, un pînten locuit de cetățenii sudului. Miroase amar a scoici aruncate pe plajă, marea iese din întuneric în dreapta, e liniștită, metal topit și geometrul îmi indică Acolo, în direcția aia e Stromboli, adică am ajuns vizavi de Messina.

În Italia ceea ce nu incipe în muzee rămîne pe stradă.

Traversarea strimtorii este ea însăși o operă de artă. Trenul fragmentat în bucățele este înghițit de un *traghetto* printr-o gură gigantică și, în burta balenei, te simți ca Iona. Haideți cu noi pe punte, mă invită geometrul, tu rămii să păzești bagajele, și catanezul care n-a scos o vorbă tot drumul incuviințează tăcut din cap. Probabil că și sicilienii își au ardelenii lor scumpi la vorbă. Urcăm o scară metalică întorto-chiată, aidoma cu scara marinărească din cupola basilicii San Pietro

<http://www.cimec.ro> / <http://cmiabc.ro>

haotic, patroana mirifică cu o lungă țigară Marlboro în gură. Unde e port e și Marlboro cartonat, japițe și vagabondaj, Interpol și hașiș, iar la subsol resturile amfiteatrului roman din Biazza Stesicoro așteaptă un viitor mai acătării. Misticismul e un alt drog, imi atrage atenția geometru, ca ori ce ideologie intervine laureatul (în ce, n-am înțeles).

„Un' antica leggenda racconta come Catania sia stata fondata in tempi remoti o da : i giganteschi Ciclopi i Lestrigoni, i Lotofagi“. Am încheiat citatul din pliantul turistic. Așa, care va să zică. În plin secol al navetei spațiale supranaturalul, nu legenda, domină viața sicilianului; orice catedrală care se respectă dispune de o „secție“ de miracole bine pusă la punct. Le-am văzut la Tremestieri, la Trecastagni și Pretutindeni, oameni în toate mințile, zău așa, atiră chipul Madonei în fața casei și plătesc ca și noi o contribuție bănească, nu însă pentru munca patriotică ci pentru ocrotitorul ceresc al vieții și succesului în afaceri și iubire. Sfântul este sărbătorit anual ca și cum chiar ar exista.

Riviera Siciliei o floră exorbitantă, unică în Europa, stropită cu cele mai rafinate spray-uri pariziene, marea-i spălată cu shampoon, muntele intră cu sandalele-n Mare, valuri de flori ciclame, fichi d'India în crăpăturile stincilor, palmieri, magnolia și *faraglioni* adică pietre masive în apa sărată, de culoarea amurgului, populate cu Ciclopi, vile boierești și neboierești, o *spiagia* alunecând fără sfârșit de la Taormina la Acireale, Aci Trezza, Aci Castello pînă dincolo de Siracusa lui Platon, soare orbitor, micile restaurante și baruri pe plajă unde peștii sar din Mare Ionio direct în farfurie, muzică și 700 000 lire o cabină pe vară. Am trecut ca o năluca prin toate, iar spre Palermo pe autostrada rapidă care taie insula în diagonală, spre a mă întoarce pe Riviera de nord spre Messina, pe la Tindari, Bagheria, Termini Imerese, Cefalu și Capo D'Orlando, așezări albe plouate de lumină antică; timpul stratificat în fundațiile construcțiilor, case peste ruine grecești, coloane romane încastreate în ziduri cartagineze și Evul Mediu cu ferestre înguste privind veacul XX cu suspiciune; cristale locuite, într-o înghesuială de tîrg shakespearean. Și uneori olane ca la Mangalia de pe timpuri.

Lată Chiesseta di San Giorgio din Taormina, săgeată pe buza prăpastiei, cu unghiurile ei de fugă, virful unei piramide de cuarț împlinit în fragedul azur, ori San Michele ori San Pietro, lăcașuri pentru un Dumnezeu de buzunar, păzite de chiparoși „ca fusele“, și la orizont magicul Etna dominînd peisajul pe o rază de mai bine de o sută de kilometri. L-am urcat, am urcat o parte din el pe rețeaua hașurată a drumurilor asfaltate, o plasă de pescuit, ca să spun așa, care-i prinde baza conului; în loc de noduri — paesini potopite de verde împrejmuit de garduri de piatră vulcanică. Mai sus de Nicolosi, Pedara și Zaferana cresc castanii comestibili și alunii fabricilor de ciocolată. Uneori la Nicolosi ninge, la Catania niciodată. Refugiul G. Sapienza e punctul maxim 1910m. la care ajunge gîfîind Alfeta noastră. Bem o cafea „a la bar“, cea mai bună din lume la înălțimea aceea, ne asigură barmanul. Spre vîrf urcă o telecabină, sau mai multe pînă la observatorul Etneo, unde specialiștii ascultă la căști ce se petrece în furnalele iadului. Mici cratere însă, ca niște buduroaie de albine, sau ca pălăriile chinezești de

paie sînt prezente și la 1 000m. În gîtlejul lor, în laringe, zărești zăpadă de anul trecut. De la zăpadă la foc e doar o secundă geologică. Lava familist de profesie. Ca după o invazie barbară. Cum știm noi din istoria terul insularilor. Pe solul cimentat sicilianul cără cu spatele substanța fir de viță de vie, îl înfașă, îl alăptează îl veghează noaptea la căpătii. Sîrăcia îl învață munca, nu școala. Ne aflăm în mezzogiorno. Interiorul Insulei e lunar. Există zone atît de aride încît te poți crede acolo pe o planetă nelocuită. Și totuși ovăzul, ca părul scurt al recrutului, crește. Am lăsat o parte din sufletul meu măslinei, această oală a deșertului sicilian: nu cere nimic decît așteptare și încredere. E atît de cuminte încît pare un sclav resemnat; pumnul rădăcinilor storcînd piatra pură de ultima picătură de ulei și frunza neînsemnată, de salcie argintie, nemîșcată în arșiță, un fel de steag al anonimului. Măslinii răspîndiți în pilcuri pe versanții austeri, ca oile noastre, turme de măslini pascănd soarele. Mi-a plăcut modestia lor proletară. N-am să-i uit niciodată fiindcă ei ca și mine urăsc trufia și lăcomia dictaturii. Cîndva va fi revolta măslinilor, presimt.

Există (pe-acolo și un *fiume*, ceva rar, Alcantara; taie adînc, vertical o masă neagră, argilosoasă, de lavă preistorică. Arabii îl numeau Al Cantara, adică podul. Grecii, iubitori de apă s-au așezat prima dată aici întemeind Naxos. Sînt grozav la istorie cînd am cartea în mînă. Nu-mi place să scriu așa, cu date, cu denumiri, despre muzee și picturi. Prefer viața irepetabilă, clipa, acum. Poți vedea multe albul de riuri prin Sicilia. Sînt secate, podurile traversează depozite imense de gunoale, *rijiuti*, cimitire de automobile, milioane de butelii de răcoritoare și detergenți. Ironică soartă ca tocmai ce este sortit să curețe, să spele, murdărește, împieteză natura. Din moartele alea de automobile, sîi fi avut la mi un inger cu un aparat de sudură, mi-aș fi făcut rost de un Volvo strălucitor să-l duc acasă. Mai greu ar fi fost la vamă. Mahalaua mea din Bacău ar fi rămas paf plescăind din limbă țî-ți, țî-țî..

Dar să revin la cele 40° la umbră, pe cînd la soare nu te puteai uita. Priveam în jos și n-aveam umbră, gîinile ouă ouă fierte. Numai fiind măslin puteai rezista. Bătea Siroco dinspre Africa fără să tremure frunza Smochinul se bucura. La prînz orașele sînt pustii, ne retragem după renumitele jaluzele italiene, acum se circula excelent cu mașina prin cetăți pentru că media orară în peninsula este doar de 11 km/oră. La televizor, pe unul din cele nouă canale, văd oameni în jurul unui fir de apă potabilă, o țîșnitoare ca în Gara de Nord. Îmi amintesc o reclamă politicoasă, o recomandare, o etichetă lipită pe tot ce-i suprafață plană, ușă de biserică sau de bordel: „Apa dă culoarea vieții, n-o risipiți”.

La Veneția, la Villa Rosa, îmi cînta mierla la fereastră. La Enna, care-i chiar simburele copt al Insulei, vrabia era cenușă. Cînd părăseam Sicilia, Messina se profila seara pe un fundal de flăcări zdrențuite; ardeau păduri, boșcheți, ierburi. Intocmai și în Calabria, o imagine danardeau păduri, boșcheți, ierburi. Intocmai și în Calabria, o imagine danardescă. Încerc să iau legătura cu Informația unei gări importante și pînă

la orele 1 fără 2 secunde telefonul e blocat. La 1 fix viața iese din paralizie. A fost primul meu contact cu o grevă, altfel decât la televizorul de-acasă. Am făcut un drum prea lung ca să văd și cîteva meciuri de fotbal la un Philips cu telecomandă, un Mundial colorat, dominat la început de brazilieni. Căldura și maniera de joc a echipei albastre întrista Italia. Moleșeală iritare temporară peste eternitatea romană.

Laureatul și geometrul sînt la Ragusa, simpatici și aproape șomeri. Au cedat locul, la înapoierea mea spre Roma, unei femei cu un copil în brațe și cu un tată cu dexterități matriarhale. Plînsul ăluia micu, conținuu și acut, m-a aruncat iarăși în brațele confortului clasei a II-a, atît de dragă mie. Astfel m-am inițiat în înfășarea unui prunc al secolului XX; e o chestiune de spray-uri, nimic mai simplu; cît călătorești înveți. Se desfașă copilul ud, se utilizează spray-ul nr. 1 formînd un nouaș antipipi în zonă; ăla mic începe să ridă. Se coboară chiloteii cu mina stîngă în vreme ce cu dreapta se apucă spray-ul nr. 2, și se eliberează conținutul asupra chiloteilor uscați pentru dezinfecție și pentru realizarea unui mediu bazic împrejurul popoului. Chiloteii uzi și împachetați solicită spray-ul nr. 3. Cu nr. 4 se oprește copilul din ris iar cu 5 se pulverizează prin compartiment ca să fie plăcut. A fost un întreg tărăboi fiindcă el, tatăl, uitase acasă spray-ul nr. 6 și am înțeles că nu pentru prima dată i se reproșă asta. Au fost deci nevoiți să utilizeze direct spray-ul nr. 7 pentru ca pofta de pipi la drum a micului italian torturat de industria de spray-uri, să fie anihilată pentru două ore, cît garantează fabricantul. Jur că cele relatate s-au petrecut întocmai, în ziua vineri, 25 iunie, în trenul expres Siracusa—Veneția, cînd buletinul meteo a fost mai îngăduitor cu noi doar 41° la umbră.

Acela era copilul secolului XXI.

Am ajuns cu bine acasă dar misterul spray-ului nr. 6 mă urmărește ca o fantomă.. San Pietro, Muzeul Vaticanului și Via dei Fori Imperiali, Cimitirul Capucinilor din Palermo, Piazza Signoriei florentine, Galeriile Uffizzi și Isola Murano, Termele lui Caracalla, scad vertiginos în amîntre.

Devin un punct de fugă.